

YOĞUN BAKIM ÇALIŞANLARI İÇİN TEMASLI İZLEM

Çin Halk Cumhuriyeti'nde ortaya çıkan ve dünyada pandemiye sebep olan COVID-19'un yakın temas ve damlacık yoluyla bulaşması nedeniyle hasta bakımını yapan sağlık çalışanlarında görülme ihtimali yüksektir. Bu hastalar ile yoğun temas gerektiren işlemlerin sık yapıldığı yoğun bakım üniteleri sağlık çalışanlarının risk altında olduğu birimlerin başında gelmektedir. Yoğun bakım ünitelerinde COVID-19'lu hasta ile temas esnasında bulaş açısından yüksek riskin olduğu, yoğun temas kapsamında değerlendirilen işlemler aşağıda belirtilmiştir (Tablo 1).

Tablo 1: COVID-19 hasta bakımında yoğun temas olarak değerlendirilen işlemler;

- Solunum yolu örneği alınması
- Nebulizatör kullanımı
- Non-invaziv ventilasyon
- Yüksek akımlı oksijen tedavisi
- Entübasyon
- Solunum sekresyonlarının aspirasyonu
- Bronkoskopi/Endoskopi
- Ağız-boğaz-burun muayeneleri ve oftalmolojik muayeneler
- Santral kateter takılması
- Kardiyopulmoner resüsitasyon

COVID-19'lu hasta ile temas eden sağlık çalışanları, temas sırasında yaptıkları işlemlerin özelliğinin yanı sıra, işlem esnasında aldıkları önlemlere göre de risk gruplarına ayrılarak değerlendirilmektedirler. Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı'nın yayınladığı algoritmalar doğrultusunda sağlık çalışanının COVID-19 hastası ile temas durumunun risk değerlendirmesi aşağıdaki şekilde yapılır (Tablo 2).

Tablo 2: Yoğun Bakım Çalışanının COVID-19 Hastası ile Temas Durumunun Değerlendirmesi

	Yoğun Bakım Çalışanının Kişisel Koruyucu Ekipman (KKE) Kullanım Durumu	Temas Riski
Tıbbi (cerrahi) maske takılmış COVID-19 hastasıyla yoğun temas	Tıbbi maske veya N95 kullanmamış veya N95 endikasyonu olan durumda tıbbi maske kullanmış	Orta
	Göz koruyucu kullanmamış	Düşük
	Eldiven ve önlük kullanmamış	Düşük
	Tüm KKE'yi uygun şekilde kullanmış	Riskli Değerlendirilmez
Tıbbi maske takılmamış COVID-19 hastası ile yoğun temas	Tıbbi maske veya N95 kullanmamış	Yüksek
	N95 endikasyonu olan durumda tıbbi maske kullanmış	Orta
	Göz koruyucu kullanmamış	Orta
	Eldiven ve önlük kullanmamış	Düşük
	Tüm KKE'yi uygun şekilde kullanmış	Riskli Değerlendirilmez

TÜRK DAHİLİ VE CERRAHİ BİLİMLER YOĞUN BAKIM DERNEĞİ

COVID-19 HASTALIĞI TAKİP ÖNERİLERİ

COVID-19 temaslı yoğun bakım çalışanı için risk kategorilerine göre uygulanacak takip önerileri:

Temaslı yoğun bakım çalışanı yüksek riskli olarak değerlendirilirse;

- Hidroksiklorokin üç gün 2x200 mg kullanımı önerilir.
- Aktif semptom takibi ile evde 7 gün izole edilerek izlenir; semptom gelişirse semptom günü, gelişmez ise 7. günde PCR testi yapılır.
- PCR testi pozitif saptanırsa kesin olgu tanımına uygun şekilde yönetilir, hidroksiklorokin tedavisi 5 güne tamamlanır.
- PCR testi negatif saptanırsa, semptomu olmayanlar; maske ile çalışır, toplam süre temas sonrası 14 güne tamamlanacak şekilde aktif semptom takibine devam edilir. Semptom gelişirse PCR testi tekrarlanır, semptom gelişmezse 14. günde hızlı antikor testi yapılır; antikor testi negatif ise takip sonlandırılır; antikor testi pozitif gelen çalışanlarda PCR testi tekrarlanır.
- PCR testi negatif ancak semptomu olanlarda; semptom düzelmezse ilk testten 48 saat sonra PCR testi tekrarlanır.

*Profilaksiste hidroksiklorokin kullanımının etkili olduğuna dair güçlü kanıtlar bulunmamakla beraber yüksek riskli temaslarda önerilmektedir. Hidroksiklorokin kullanım öncesi kişiler G6PD eksikliği açısından değerlendirilmelidir.

Temaslı yoğun bakım çalışanı orta riskli olarak değerlendirilirse;

- Sağlık çalışanı maske ile çalışır, aktif semptom takibi yapılır; semptom gelişirse semptom günü, gelişmezse 7. günde PCR testi yapılır.
- PCR testi pozitif saptanırsa kesin olgu tanımına uygun şekilde yönetilir.
- PCR testi negatif saptanırsa, semptomu olmayanlar; maske ile çalışır, toplam süre temas sonrası 14 güne tamamlanacak şekilde aktif semptom takibine devam edilir. Semptom gelişirse PCR testi tekrarlanır, semptom gelişmezse 14. günde hızlı antikor testi yapılır; antikor testi negatif ise takip sonlandırılır, antikor testi pozitif gelen çalışanlarda PCR testi tekrarlanır.
- PCR testi negatif ancak semptomu olanlarda; semptom düzelmezse ilk testten 48 saat sonra PCR testi tekrarlanır.

Temaslı yoğun bakım çalışanı düşük riskli olarak değerlendirilirse;

- Temas sonrası 14 gün boyunca aktif semptom takibi yapılarak maske ile çalışır. Semptom olmayanlara 14. günde hızlı antikor testi yapılır; antikor testi negatif ise takip 14. günde sonlandırılır, antikor testi pozitif gelen çalışanlara PCR testi yapılır.
- Takip süresince semptom gelişirse direk PCR testi yapılır, pozitif saptanırsa kesin olgu tanımına uygun şekilde yönetilir.
- PCR testi negatif ise; semptomlar devam ediyorsa ilk testten 48 saat sonra PCR testi tekrarlanır. Pozitif saptanırsa kesin olgu tanımına uygun şekilde yönetilir.
- PCR testi negatif ise semptom düzeline kadar istirahat önerilir.

Kaynaklar:

1. Zhang Z, Liu S, Xiang M, et al. Protecting healthcare personnel from 2019-nCoV infection risks: lessons and suggestions. Front Med. 2020;10.1007/s11684-020-0765-x
2. Huh S. How to Train the Health Personnel for Protecting Themselves From Novel Coronavirus (COVID-19) Infection During Their Patient or Suspected Case. J Educ Eval Health Prof 2020;17:10
3. T.C. Sağlık Bakanlığı COVID-19 Temaslı Olan Sağlık Çalışanlarının Değerlendirilmesi Algoritması (09.04.2020 tarihli güncelleme) <https://covid19bilgi.saglik.gov.tr>
4. InterimU.S. Guidance for Risk Assessment and Public Health Management of Healthcare Personnel with Potential Exposure in a Healthcare Setting to Patients with Coronavirus Disease (COVID-19) 2020. <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/hcp/guidance-risk-assesment-hcp.html>
5. National Health Commission of the People's Republic of China. Notification for further strengthening the protection of health personnel during 2019-nCoV outbreak 2020. <http://www.nhc.gov.cn/xcs/zhengcwj/202002/75c6e88ecbeb42a9a26acb538383e2fc.shtml>
6. Agrawal S, Goel AD, Gupta N. Emerging prophylaxis strategies against COVID-19. Monaldi Archives for Chest Disease 2020;90:1289.